

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

40. [46.] Capita disp.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

aliquod malum, & carò cupide redempturum, ne is dies, duplo sibi quàm nuperus probrosior flucret, atque infaustior: ambobus in aulam ingressis, honorificè Rex, valdeque amice ac familiariter salutem Xaverio reddidit, moxque omnibus considerare iussis, disputandi principium Rege ita volentè Xaverius fecit.

40
Capita disp. 46 Interrogavit ergo Bonzium quid causæ proferret, cur Christiana lex non esset in Iaponiam inducenda? responditque Bonzium quòd esset planè noua; quòd non modo extranea & ignota, sed antiquis Iaponici imperij legibus prorsus opposita; quòd abrogaret quæ omnes hactenus Cubofami, & Zazzi supremo iure concesserant (intelligebatque scelerosus læno, nefandas libidines) quòd negaret vllam extra Christi fidem, salutis spem esse; quòd Xacam & Amidam Deorum sanctissimos, aliosque minores æterna supplicia luere in caverna fumi (sic ille inferos nominabat) deuorarique ab insatiabili serpente in noctis ædibus stabulante; qua tam execrabili doctrina, & auditu horrenda omnes necessario incendi oporteret ad diuinitatem sacrosanctam illorum Numinum ab eo sacrilegio defendendam. His dictis, conticuit, & Xaverius inuente Rege assurgit responsurus, præuioque reuerentiæ humilis honore, quæ aduersarius velut in satyram fasce vno miscuerat, petit suas in partes diuisa proponi, quo possent iudices partitò pronunciare de singulis, nihilque inchoatum, nihil anceps, aut dubium penderet. Postulatum probauit Bonzium, agique primum de contemptu Iaponensium Deorum voluit, hinc vero se Xaverius efferens, exorsus de Dei natura, maiestate, & excellentia dicere, tum ijs quæ recta ratio insito instinctu ac lumine sentie esse diuinæ naturæ propria, cum nosse omnia & posse, sine ac principio carere, nullis infinitam illius sanctitatem, immensitatem, dominationem circumscribi limitibus, aut conditionibus minui ostendisset, impleissetque omnium animos, magnarum de Deo cogitationum augusta imagine, ad Xacam, & Amidam descendit, aliosque Iaponum Deos quos nec ipsi inficiabantur fuisse homines, proinde fragiles, ex eodem nobiscum luto, iisdem obnoxios nascendi moriendi ac temporum legibus; scientia, potentia, & æuo breues, ad summum Philosophos, & legum latores, Deos autem nequaquam, vt qui nec æterni, sed neque immortales: quin si forent de gestis & operibus æstimandi, quo suo, vel factò, vel opere probassent posteris se esse præpotentes? orbisne fabrica? cæli ac stellarum digestis ordinibus? solis ornatu ardenti & splendido? globorum cælestium ac temperatum rata lege? an constabilita in puncto medio terræ mole; impleta maris, & aëris vastitate: compositione, forma, colore, ingenio herbarum, florum, arborum, metallorum, animantium, corporum denique quotquot in hac concrescunt infima regione? mundum

dam videlicet fulciunt ne ruat? conseruant, in chaos & nihilum ne sponte refluat? regunt, aguntque in vnum, ac destinatum finem, ne confusè ac temerè, feratur? palàm est hæc esse humanis viribus maiora; auctorem Deum, rectorem, & arbitrum testari, responsuràque infinitis & magnis vocibus, interroganti vbinam latuissent priusquam hic ortum haberent? se in mentis diuinæ luce archetypa extitisse, inde manu illius obstetricæ producta, in eamque formam excusâ, & perfectâ naturam quam obtinent; esseque hunc vnum qui hæc absoluerat, solum verum Deum quem Christiana sanctitas adoraret. Dicendi finem non fecerat, cum approbatio sonora, circum adstantium, Iudicum, Regisque ipsius, magno plausu, profligatam edixit quæstionem; pro indubitato retinendum, non esse Deos qui Dij à Iaponibus putabantur: qui orbem condiderat, ac regebat Christianorum Deum, verè Deum esse præterea neminem. Opponere aliquid Fucarondonus tentabat, sed cum iteratus præsentium clamor suffragaretur latæ sententiæ, Réxque pacta conuenta illi obiiceret, tandem penitus acquieuit; transiuitque ad aliud quærendum, cur nempe vir sanctus abrogaret fiduciam syngraphis, quas suis clientibus Bonziji post hanc vitam, pari summa in cælo delendas traderent? diffudit se Bonzium in calamitatibus paupertatis ambitiosè describendis, quæ si erat in terris tam vituperanda, & misera, quantò inferior & infelicioi vbi nihil posset melius sperare? nunc si penes Bonzios ius erat, vt fideiussore Deo illorum quæ spondent, possent illic homines ditare & beare, quâ causâ damnaret chirographa Bonziorum quæ vt primum Deo animæ ostendissent, numeraturus iis erat vsuris decuncibus quicquid in hac vita Bonziis scelerassent? Præbuit Xauerio hic locus amplissimam segetem docendi primum de tota ratione diuitiarum cælestium, quas bardi Bonziji, & diuinorum rudes, non esse alias ab iis autamant quæ hic in terris possidentur confarcinatas ex auro, vestibus, argento, palatiis, feruis, censuque annuo. Deinde quoad intelligi ab iis poterat de felicitatis æternæ dotibus, & quibus virtutum meritis, earum esset petenda possessio, non vanis, & nundinariis, & falsis promissionibus Bonziorum, vbi multa dixit de necessitate fidei Christianæ, vitæque ex Christi legibus traducenda, cuius beneficio qui sic probe pièque vixissent, beatitate illa donarentur quam apertus diuinitatis comprehensæ aspectus, amorque constituit; ex hac necessariò consequi vt essent ab omni mali cuiusvis labecula, æternum immunes; bonis vero omnibus abundarent quæcumque possunt animum, & corpus beatitate vera eumulare; sub hæc validè adstruxit, ab hac conditione tam opima haudquaquam pauperes, & fæminas excludi, (vt præter ius omne, verumque docebatur)

vt quid enim eorum animos exterminaret cælo Deus, nullòque ipso-
rum scelere addiceret inferis? cum sint eiusdem vt virorum, &
Regum animi naturæ; si non deberetur diuitiis salus, quibus pessimi
quique non raro largius affluunt, cur ea probis egentibus negare-
tur? quæ culpa in iis idcirco plectendum censeretur quod ea for-
te viuant in qua illos prouidentix supremæ ordo æquissimus loca-
uit? si crimen foret virum, aut fœminam nasci; crimen Dei esse
qui tales vt essent voluisset; ipsos certe prius non potuisse
hoc velle, quam essent: cuius autem temeritatis audacia Deum ini-
qui arguat, vel iniusti? quid porò humano generi incommodaret
pauper aut fœmina? hæc si desit vnde viri nascantur? illum si
auferres; vnde operæ famulares, priuatim ac publicè iam neces-
sariæ, vix vt possit iis vita mortalium carere? quæ tandem in or-
be tam barbara & naturæ infensa regio, vt egenos, & fœminas,
crimini, & supplicij consueuerit damnare? ergo Deum qui & ius-
tissimus, & summe clemens, damnaturum scilicet, oclusòque iis
cælo, ob id æternis affecturum pœnis, quòd pauperes, aut fœ-
minæ fuerint? his causam plus satis visus est vir sanctus pero-
rasse; eadem qua prius approbatione illi adplausum est, & quæ
rationibus firmarat, decreta pro veris extra omnem controuersiam
stabilitis. Bonziis licet, quibus auctoritatis quam vitæ iactura peior
est, nequicquam frementibus, & infami rubore confusis, ita pri-
mæ huic disputationi, ac diei finis impositus.

47
Nonæ cum
alijs Bonz.
disputatio-
nes.

47 Rediit postridie Fucarondonus in campum, circumstant homi-
nem selecta ex omni ordine Bonziorum valentissima capita sex,
haud quidem vt illi quatuor pridie, pugnx spectatores, & testes,
sed subsidiarij, & arma vbi opus iuncturi, tantæ molis experimen-
tum hoc Bonziis visum est, & Fucarondonus tam impar oneri.
Debellatum proximè Fucarondonum tota vrbe fama cantauerat,
hinc nomen Xauerio grandius; vilius, despectiusque Bonzijs; er-
go si quæ posent emerfuri, pugnam hanc alteram septeni contra
vnum mouent, neque Rex magnopere abnuuit, gnarus doctrinam
Xauerij inde gloriosius illustrandam. Quamquam haud ita ingenij
acumen vel numerus aduersarios sustentauit, vt præsentia damo-
nis alicuius, dubitationum argutias suis commilitonibus suggeren-
tis, quibus nisi ex subtiliori Theologia, (quam profus ignorab-
ant) cum satisfieri non posset, necesse erat post solutionem,
velut adhuc ambiguas apud eos hæere. Quamobrem vir sanctus
pijs apud Deum Lusitanorum suffragiis iuuari petebat quibus sibi
rerum perspicacitatem, explicandique perspicuitatem & robur impe-
trarent, sed eæ quas dixi perplexiores trica, ferme in vltimas
concertationes tanquam in subsidijs seruata inciderunt, hunc diem
leuior velitatio absoluit, & ibat quin etiam in comicum dramam,
erantque